

Десять кроків до професійної українізації програм

крок 1. ВСТУП

Натрапивши декілька місяців тому на одну гілку форуму, я прочитав декілька думок. Мова йшла про українізацію програмного забезпечення, зокрема, про його проблеми і перспективи. Там прозвучала думка про те що на сьогодні українська локалізація не несе в собі перспективи і не являється якісною через ряд причин. Найоб'єктивніші з них це: відсутність єдиного словникового масиву й глосарію комп'ютерних термінів, та непрофесійність перекладачів. Особливого враження і впливу на мене це не призвело. На деякий час...

Уже, буквально пару тижнів тому, блукаючи просторами уанету наткнувся на ряд статей які мене зацікавили. У них ішлося про локалізацію Windows та Office на нашу рідну мову, вірніше про жалюгідну, грубу й нахабну спробу обманути український народ дешевою й неякісною продукцією від найпрестижнішої й могутнішої корпорації Microsoft.

http://ukrface.kiev.ua/win_xp_ua_prez.html

http://ukrface.kiev.ua/microsoft_ua.html

http://ukrface.kiev.ua/win_xp_ua.html

http://ukrface.kiev.ua/office_xp_ua.html

Так як я уже кілька років займаюся перекладом програм на українську, зміст наведених статей змусив мене детальніше зацікавитись цим і ґрунтовно та об'єктивно підійти до вирішення та вивчення даної проблеми.

Отож я відправився на пошуки інформації, яку, доречі, в уанеті знайти трохи важкувато. Перелопативши пару-трійку мегабайт гіпертекстів і дещо відібравши пропону прочитати наступні джерела в оригіналі:

http://lp.edu.ua/tc.terminology/TK_propoz.htm

http://lp.edu.ua/tc.terminology/TK_sem_WinUA.htm

<http://novamova.com.ua/htm/03/27.htm>

<http://itware.com.ua/pr/1340/>

<http://observer.sd.org.ua/news.php?id=386>

<http://members.microsoft.com/wincg/about.aspx?s=6&langid=1058>

<http://universum.org.ua/journal/2001/romanv78.html>

Остання стаття навіть через 5 років не втратила актуальності.

Зрозумівши що основна проблема даної теми це – відсутність належної публічної інформації, дезінформація, відсутність відповідної стандартизації і узгодженості (про що я говорив на початку) і є основним гальмом розвитку українського програмного ринку.

Також я пригадав як у свій час, коли починав свої перші роботи над перекладом, відчував гостру нестачу різнобічної інформації про це.

Усе це, а також поклик національного патріотизму спонукав мене до написання наступної статті. У ній я спробую якщо не розкрити, то бодай біль-менш зрозуміло роз'яснити етапи і процеси українізації програмного забезпечення. Це має бути добрим початком

для навчання і ознайомлення людей з якими труднощами їм доведеться зустрітись на певних етапах, надасть посилання на різні джерела програмного забезпечення, потрібного в процесі перекладу. Для тих хто вже цим займається професійно – висловити свої думки на рахунок написаного, вступити до жвавого обговорення цієї теми тощо.

Незважаючи на невеликі розміри я, все ж таки, вважаю, що дана стаття не є навчальним посібником по локалізації програм. Її розрахована на аудиторію яка не вчора уперше сіла за комп'ютер, а має загальне розуміння основ програмування. Тому тут не наводиться детальний опис усього, тим не менш містить посилання на різні ресурси мережі Інтернет, оглянувши які можна дістати потрібну інформацію більш детально. Можливо в пізніших редакціях інформації буде набагато більше. Це залежатиме від ваших потреб.

Також слід прийняти до уваги, що посилання на програми чи документацію можуть не працювати в силу динамічності і непостійності мережі Інтернет. При знаходженні битих лінків рекомендую користуватись пошуковцями <http://meta-ukraine.com/ua> та <http://google.com.ua>

крок 2. ЩО ПЕРЕКЛАДАТИ?

Так, можливо, навіть потрібно дописати і слово «навіщо?». Відповідь проста – для того щоб формувати, розвивати і піднімати повагу й авторитет українського ІТ-ринку. Що перекладати? – А те що хочеться, байдуже що, аби тільки робота не була даремною, тобто в майбутньому пригодилася в суспільстві. По всьому світу поширені спільноти які займаються перекладом якоїсь області програмного забезпечення, окремої програми. Не потрібно перекладати Блокнот у Windows, Microsoft це вже зробила, потрібно працювати над серйознішими програмами які знайшли відображення в нашому повсякденному житті, але ще не рідні нам (не говорять українською). Для прикладу:

- Ahead Nero – майже кожен комп'ютерщик використовує цей потужний програмний комплекс на своїй машині, одиниці копій програм є українізовані. На противагу російській локалізації, яка заповнила фактично все.
- Adobe Acrobat Reader – чи усі розуміють англійську?
- ACDSee – те саме...
- DRweb, Opera, Total Commander, можна продовжувати далі й далі...

Добре що уже можна набирати тексти в українському Office XP чи Office 2003, і подивлятися їх в українському (чи то пак українізованому) Windows XP.

Деяке ПЗ вже має офіційну підтримку української, або активно підтримується і локалізується нашими людьми:

- WinRAR (офіційно)
- OpenOffice.org (офіційно) <http://ua.openoffice.org> <http://openoffice.org.ua>
- Mozilla Firefox, розширення та супутні програми <http://mozilla.org.ua> <http://extensions.org.ua> <http://mozilla-team.org.ua> <http://mozilla-forum.org.ua>
- WinAmp <http://winamp.org.ua>
- qip <http://ighor.dybik.com>
- Emule (офіційно) <http://prdownloads.sourceforge.net/emule/eMule0.47a-Installer.exe>

- Також на сайтах <http://ukrlocal.info> <http://hutir.org.ua> <http://ukrface.kiev.ua> та деяких інших простежується систематичне оновлення перекладів до різних програм – Maxton, IrfanView тощо.

Упевнений, що систематична і наполеглива праця змусить світові виробники офіційно підтримувати і включати українські переклади до своїх програм, а український споживач матиме змогу використовувати якісне і якісно перекладене ПЗ. Це мета локалізації. І не тільки української, так роблять у всьому світі.

крок 3. ЩО ПОТРІБНО ДЛЯ ПЕРЕКЛАДУ?

Чим робиться переклад? Де дістати відповідні програми? Я спробую дати на це відповідь.

У залежності від типу перекладу використовуються різні програмні засоби для перекладу. Що означає «залежно від типу перекладу»? Маю на увазі ЩО САМЕ перекладається: програма, гра, додаток, текстовий ресурс, довідка, мовний файл програми, інше.

Майже для кожного наведеного елемента використовується свій підхід, і метод перекладу. Розглянемо основні файли для локалізації. Отож завантаживши найновішу версію програми ми:

Перше – визначаємо об'єм майбутніх робіт (інтерфейс програми, довідка, файли допомоги), чи в змозі ви це перекласти? Можливо для початку слід потренуватись на чомусь простішому.

Друге – визначаємо і виділяємо наступні файли для перекладу з-поміж інших.

Третє – потрібно дослідити внутрішню будову файлів і визначити метод їх компіляції (зборки, збереження, створення).

Якщо це файл *.exe, то це PE-файл (ресурсний файл, програма, виконувальний файл). Відкривається для редагування редакторами ресурсів. У деяких випадках можлива декомпіляція – процес обернений компіляції.

Файли *.chm, *.hlp, *.pdf, *.doc, *.rtf, *.txt, *.htm, *.xml містять текстову інформацію і як правило являються файлами довідки. Коли перші потребують своїх «власних» декомпіляторів, то останні чотири відкриваються для редагування у звичайному Блокноті.

*.dll, *.osx, *.scr, *.ax та деякі інші теж є PE-файлами, але трохи іншого типу і призначення. Відкриваються аналогічно – редакторами ресурсів.

Слід також зауважити, що деяким файлам завідомо змінюють розширення на інші, але це не значить, що він не може зберігати елементи інтерфейсу програми.

Ще одна категорія файлів – це зображення (*.bmp, *.jpg, *.gif, *.png тощо) які в багатьох випадках є елементами графічного інтерфейсу. Їх редагувати потрібно «олівцем і гумкою» у будь-якому зручному та функціональному графічному редакторі.

Якщо ж вам усе таки не пощастило знайти файли для локалізації, слід провести детальне дослідження усіх існуючих на їх внутрішню будову. Для цього використовується HEX-Редактор (як правило WinHEX, або аналогічний). Цілком можливо що тільки він буде інструментом перекладу в цьому випадку.

Після дослідження усіх файлів на «породу» до якої вони належать слід упевнитись в тому, що на комп'ютері встановлений набір необхідних програм для відкриття, редагування (тобто власне перекладу) і їх збереження.

крок 4. ПІДГОТОВКА КОМП'ЮТЕРА

Тепер конкретно яке ПЗ нам знадобиться. Щодо перекладу ресурсних файлів, кращі програми для локалізації – Passolo і Multilizer. Passolo зручніше при перекладі, але Multilizer більше візуальний і краще справляється із програмами на Делфі. Passolo й Multilizer є шаблонними перекладачами, тобто перекладають за шаблоном (словником).

Passolo – це наймогутніший на сьогоднішній день шаблонний редактор ресурсів. Без нього не обійтися жодному користувачеві, який серйозно займається або збирається зайнятися локалізацією програм. У програмі передбачена функція автоматичного перекладу і перевірки перекладеного тексту на більшість типових помилок. Функція автоматичного перекладу здійснюється за наявності певних словників.

Знайшлися й умільці, які пристосували словники компанії Microsoft, переконвертувавши їх з формату CSV у формат Passolo (нажалі на даний час це лише російсько-англійські словники); а словники ці достатньо об'ємні, що значно спрощує рутинну роботу з перекладу термінів, що часто зустрічаються. Словники можна створювати самому, для цього достатньо один раз перевести яку-небудь програму й експортувати список перекладу в словник. І надалі цей словник можна буде підключати при перекладі нових версій програм.

У PASSOLO дуже розвинене візуальне коригування діалогових вікон у програмах, що перекладаються. Достатньо сказати, що цей шаблонний перекладач не набагато поступається редагуванню форм у Microsoft Visual Studio.Net, тому, візуальне редагування форм приносить одне задоволення.

Passolo 5.0.005 Updated

Програма: <http://hnpy.onlinedown.net/download/PSLDemo.exe>

Русифікатор: <http://samlab.ru/ruz/passolo5rus.rar>

Ліки: <http://soft.eboot.ru/samlab/passolo.rar>

Passolo 6.0. 01 Team Edition

Програма: <http://rapidshare.de/files/26577835/Setup.rar.html>

Дзеркало: <http://rl-team.ru/200756>

Українізатор: [скоро буде](#)

Русифікатор: http://samlab.ws/ruz/passolo6001_zebra.rar

Ліки: <http://ateus.ru/samlab/crk/passolo.rar>

Ліки_2: http://rapidshare.de/files/26575826/Psl6001Full_Patch.rar.html

Дзеркало: <http://rl-team.ru/200772>

Multilizer 6.1.27

Програма: <http://multilizer.com/download/data/ml61/ML61.exe>

Русифікатор: http://samlab.ru/ruz/multilizer6127_sapiens.rar

Ліки: <http://soft.eboot.ru/samlab/multilizer.rar>

Ключики: MLDE793744-00327417-00720583-00

MLDE793744-00850862-00785296-58

MLDE793744-00273862-00601592-54

MLDE793744-00989700-00465466-66

Multilizer 6.2.13

Програма: <http://multilizer.com/download/data/ml62/new/ml62.exe>
Русифікатор: http://samlab.ws/ruz/multilizer6213_sapiens.rar
Ліки: <http://ateus.ru/samlab/crk/multilizer.rar>

Ще один шаблонний перекладач – LikeRusXP. Це потужний програмний комплекс для локалізації. Він дає можливість перекладати будь-які (у тому числі стиснуті й захищені протектором) програми, бібліотеки, і так само інші підтримувані формати файлів з однієї мови на іншу. Програма має всі візуальні редактори: форм, меню, діалогів; сполучений із середовищем перекладу – редактор для перекладу рядків зашитих у тіло програми; потужну систему глосаріїв на основі баз даних; для новачків передбачена функція повного авто-перекладу; зручний і функціональний менеджер для створення відновлень; Програма підтримує розширення, тому ви самі можете нарощувати її потенціал або користуватися чужими доробками. Підтримка версій перекладу. Створення латок. Підтримка безлічі форматів файлів. <http://setisoft.com>

Досить не погана і функціональна програма PE Explorer. Відкриває стиснуті UPX файли, є дизасемблер, не поганий редактор ресурсів. Офіційний сайт програми <http://heaventools.com>

LikeRusXP

Програма: <http://setisoft.com/download/likerusxp.zip>

PE-Explorer

Русифікатор: <http://samlab.ws/ruz/peexplorer198r4rus.rar>

У процесі перекладу використовують і редактори ресурсів Restorator, Resource Hacker, eXeScope. Для початківців непогано eXeScope, більше зрозуміла та візуальна. Одною з найпопулярніших програм для українізації софту є Restorator. Програма платна, але при бажанні в мережі можна знайти до неї ліки. Вона розпаковує архіви exe, dll, res, osx (ActiveX), scr (зберігачі екрану). Таким чином, один архів перетворюється на дерево файлів і тек (папок). Ці файли й теки можна витягувати й редагувати, а згодом, за допомогою того ж таки Restorator'а, створити програмку-патч, яка замінюватиме оригінальні файли в архівах на відредаговані Вами. Саме так здійснюється багато українізацій.

Visual Localize – програма схожа на Passolo, тільки більш незручна, але оригінальний інтерфейс. Теж використовуються проекти, теж є словники, так само створюється список текстових надписів. Великим плюсом є потужна система заміни по шаблону і накручена система перегляду. Без реєстрації не дає змінювати весь файл. <http://vizloc.com>

Alchemy CATALYST – досить продвинута програма. Візуальний редактор. Підрахунок букв у змінному сполученні. Редагування йде в подвійному вікні, де зразу ж показується змінений варіант і оригінал. Без реєстрації можна змінити тільки 10% від початкового файлу. <http://alchemysoftware.ie>

Resource Tuner – має інтерфейс у стилі XP і з прикольним текстовим рядком. Підключаються плагіни. Без реєстрації працює 30 днів. <http://restuner.com>

Є ще старі, мало ефективні програми від відомих фірм. Наприклад, Resource Workshop від Borland і ResourceStudio від Symantec.

Restorator 2004 3.0.1129 full (Повна версія)

Програма: http://edfoxrus.narod.ru/softtrans/res..._301129f_en.rar

Русифікатор: <http://edfoxrus.narod.ru/softtrans/res...3001129fRLP.rar>

Ліки: <http://pilula007.narod.ru/files/restor301129.rar>

Українізатор: [скоро буде](#)

Посібник: <http://nvkz.kuzbass.net/gazzzeta/htm/157.htm>

Сайт проги: <http://bome.com/Restorator>

Resource Hacker 3.4.0.79 Російська версія. Програма безкоштовна.

Програма: http://samlab.ru/soft/resource_hacker_3.4.0.79_russian.cab

eXeScope 6.41

Програма: <http://edfoxrus.narod.ru/softtrans/res...eXeScope641.exe>

Русифікатор: <http://edfoxrus.narod.ru/softtrans/res...scope641RLP.rar>

Ліки: http://exescope.v6.41.cracks.lomalka.ru/C...e_v6.41.ru.html

Українізатор: http://ukrface.kiev.ua/download/Ukr_eXeScope630.zip

Language Localizator – програма дуже зручна для перекладу ресурсів, написаних мовою Delphi* (у Restorator`і таке перекладати дуже незручно). Чудовою особливістю проги є те, що вона може створювати додатковий мовний файл (зазвичай мають ім`я файлу, який перекладають і розширення типу *.UKR, *.RUS тощо) – інколи незамінна штука. Програма тут: <http://localizator.com/localize/download.asp>. В інсталяцію включено україномовну довідку у форматі *.pdf. Як на мене, довідка тупувата. Ліпше в якомусь пошуковці пошукати статті про програму – там усе більш зрозуміло.

AnyCount 4 – Advanced International Translations – word, line, and character count software. AnyCount supports .DOC, .RTF, .XLS, .PPT, .PPS, .HTM, .CSV, .PDF, .TXT, and .ZIP source formats.

The program provides detailed breakdown of count results, which can be copied to clipboard, printed or exported. Version 4 includes 5 new formats (HTML, Microsoft Word, Microsoft Excel, Rich Text Format, and Tab Separated Text) in addition to Text and .CSV formats available in 3.0.

Open-source localization format introduced in AnyCount 4 enables any user to quickly localize Graphic User Interface (GUI) of AnyCount into her or his language, and share localization with wide community of AnyCount users. Current release of AnyCount already includes Danish, Dutch, French, German, Italian, Polish, Russian, Serbian, and Ukrainian versions of GUI.

AnyCount 4 also introduces a number of enhancements to word count engine, e.g. ability to provide counts in embedded and linked documents.

Fully-functional 30-day evaluation copies of AnyCount 4 are available for download at <http://anycount.com>

Для тестування пропонується Lingobit Localizer на <http://lingobit.com/index.html> на вигляд за функціональністю схоже на Ресторатор. "Всього" за 195 у. о.

Плюси:

- + зручний переклад рядкових ресурсів;
- + створення перекладів цілими пакунками файлів (у одному проекті кілька файлів);
- + можливість одночасного перекладу файлів на кілька мов;
- + створення перекладених файлів лише за бажанням перекладача (усі зміни зберігаються в проекті, а потім можна створити одразу один чи усі перекладені файли з проекту);
- + створені перекладені файли не мають жодних "хвостів" (Restorator, приміром, до кожного ресурсу кріпить "хвостик", який інколи призводить до непрацездатності файлу);
- + зручний імпорт-експорт ресурсів;
- + пошук оновлених і нових рядків у файлах;
- + внутрішнє розділення рядків ресурсів на перекладені, неперекладені, для огляду, заблоковані, оновлені, імпортовані;
- + фільтрування ресурсів (показ лише перекладених або неперекладених...), що іноді значно спрощує життя;
- + показ паралельно оригінальних рядків і їх перекладів (дуже зручна штука!);
- + можливість додавання до рядків нотаток (як діє насправді ще не пробував, але здається, що це призначено виключно для полегшення роботи перекладача);
- + програма працює зі стисненими ресурсними файлами, які Restorator читати не може.

Мінуси:

- немає перегляду ресурсів меню;
- робота з ресурсами діалогів дає значно менше можливостей, ніж у Restorator'і, хоча тут можна одночасно переглядати оригінальні і перекладені діалоги;
- стиснені файли, які перекладено програмою програма, при створенні перекладеного файлу, видає нестисненими, що теж іноді призводить до непрацездатності (саме так сталося коли я створив перекладений файл Lingobit Localizer).
- деяких типів ресурсів програма взагалі не бачить (text, RcData), а деякі не показує (jpeg).

Підсумок: Досить сира, але як для першої версії, то нормально. Згодиться в наборі перекладача.

Для перекладу прихованих рядків - OverNimble Localize Plus чи OrgeGUI. Ну й, звичайно, незамінний шітнадцятковий редактор WinHEX.

Про інші інструменти можна почитати на <http://datatwin.nm.ru/tools.htm> і тут: <http://sabbathblacklab.narod.ru/doc.html>

OverNimble Localize Plus

Програма: <http://qwerks.com/download/3531/onlp105.exe>
<http://hrtsea.com/download/SoftDown.asp?ID=33>
http://edfoxrus.narod.ru/softtrans/out-of-resources/OverNimble_Localize_Plus/onlp105.exe

User Name: ==DJ==[ZLO]

RegCode: 007FE15EE171F14E0B48373E3B

Щодо перекладу *.chm файлів довідки рекомендую htm2chm на <http://yarix.by.ru>. А тут є докладні статті про переклад і редагування довідок форматів *.hlp і *.chm програмами MS Word + MS Help Workshop чи Help & Manual <http://clubrus.kulichki.net/whindex.htm> і MS HTMLHelp WorkShop <http://clubrus.kulichki.net/korshelphtml.htm> відповідно. Або іншими.

Детальні чи повні описи усіх програм навмисне не наведені, так як їх можна віднайти в оглядах різних софтових порталів. Кожна окремо взята вказана вище програма має свої недоліки й «фішки»,

тому все ж таки, чим користуватися вирішувати вам. Хоча в принципі доречно використовувати різні проги в різних випадках.

Для зацікавлених рекомендую завітати на <http://cracklab.ru> де можна завантажити купу інших цікавих програм для перекладу. Ось ще список програм і їх короткий опис: <http://ukraina.by.ru/tools.htm> . Довідкові матеріали з перекладу та огляди призначених для цього програм: <http://ankoloskov.narod.ru/st.htm> <http://clubrus.kulichki.net/school.html> <http://bladezone.ru/soft/fullrusificators.html> (тут матеріали сайту дещо хаотично розташовані, як на мене)

крок 5. ПРАКТИЧНИЙ ПЕРЕКЛАД

Установивши необхідний софт, будемо приступати власне до самого перекладу. Для цього потрібно спочатку ознайомитись з і навчитись користуватись програмою, яку ви використовуєте. Кожна нормальна програма для цього містить якусь довідку чи допомогу.

Потрібно розібратись які рядки чи слова перекладаються серед безлічі змінних і даних. Не погано це роз'яснює Restorator 2006. У діалозі редагування і режимі RC-перегляду ресурсів знизу завжди приводиться зразок а також зміни які можна використовувати в даному випадку. Рекомендується потрібний текст шукати із запущеної оригінальної програми. Щоб детально ознайомитись із структурою ресурсних файлів і принципом їх перекладу загляньте на сервери Microsoft та clubrus або інші:

<http://clubrus.kulichki.net/translprogs.htm>
http://msdn.microsoft.com/library/default.asp?url=/library/en-us/tools/tools/dialog_resource.asp
http://msdn.microsoft.com/library/default.asp?url=/library/en-us/tools/tools/dialogex_resource.asp
http://msdn.microsoft.com/library/default.asp?url=/library/en-us/tools/tools/stringtable_resource.asp
<http://ankoloskov.narod.ru/st.htm>
<http://bladezone.ru/soft/fullrusificators.html>

Для редагування графічних елементів їх спочатку потрібно «видобути» з файлу. Після редагування назад замінити. При цьому слід зберігати початкові розміри малюнків, так як їх зміна може призвести до спотворення вигляду програми.

Для полегшення локалізації великих текстів розповідного характеру можна порекомендувати вітчизняні машинні перекладачі:

Trident Software Pragma – розуміє українську, російську, німецьку й латвійську мови. Інтегрується в Офіс, Блокнот, ВордПад, Аутлук. http://trident.com.ua/index_u.html

ProLing Office – Комплекс лінгвістичних програм, призначених для обробки українських та російських текстів. <http://mtsoft.kiev.ua> .
Складається з:

- РУТА – система лінгвістичних програм для обробки і корегування українських і російських текстів. Містить набір утиліт, що інтегруються в меню "Рута" в MS Word. Лінгвістичні функції РУТА, інтегровані в додатки MS Office. Робота з Adobe Page Maker. Перевірка орфографії під час написання в інших додатках Windows, що мають вікна редагування. Редагування словника користувача.
- ПЛАЙ – призначений для перекладу текстів з російської мови на українську та з української на російську. ПЛАЙ вбудовується в MS Word, і з його допомогою можна перекладати

документи зі збереженням форматування. Також є окрема програма, яка дозволяє перекладати текст із буфера обміну Clipboard.

- УЛІС - Електронний Словник. Дозволяє швидко знайти російське чи українське слово та отримати його переклад і граматичні характеристики. Для найпоширеніших слів або слів із граматичними труднощами надано пояснення щодо їх використання та вживання в словосполученнях.

Після машинного перекладу обов'язково перечитуйте те, що видала програма! Перлів в українській мові багато :)

Як непогана професійна альтернатива наведеному софту є такі штуkenції як середовища для перекладу. Принцип дії в них досить цікавий і теоретично перекладати має краще набагато. Єдина річ - їх потрібно налаштовувати, вдосконалювати, вчити. Це досить рутинна, громізка й довга праця, але займаючись професійним перекладом протягом довгого часу це можна назвати «вищим пілотажем».

Детальною інформацією про них не володію, так як ще не зустрічав їх наживо. Але дещо можу сказати.

CAT tools - середовища для перекладу (не плутати з машинними перекладачами). Суттєво полегшує роботу з технічним перекладом, економлячи час на перекладі однотипних чи й однакових речень (частенько буває, що фрази відрізняються на одне-два слова), допомагають узгоджувати термінологію тощо. Використовують Традос, SDLX, WordFast (пару років тому був безкоштовним), IBM Translation Manager. Звісно, більшість з цих програм коштують гроші, але ж на те і існують ліки... Програмні продукти, побудовані на технології ТМ - (Translation Memory - пам'ять перекладу) спрямовані на перекладачів-професіоналів. Програма заздалегідь або в процесі перекладу розбиває текст на сегменти (наприклад, за реченнями, але можна задати інший критерій). Створюється (або підключається створена раніше) ТМ. Далі принцип роботи такий. Перекладач перекладає активний сегмент і підтверджує його. Підтверджений переклад разом з оригіналом записується в базу ТМ. Переходять до наступного сегменту. Програма автоматично здійснює пошук в базі і пропонує перекладачу ряд варіантів перекладу відповідно до заданого відсотка співпадінь. Перекладач може ввести свій варіант або ж обрати з пропонованих і відредагувати його. Після підтвердження переклад вноситься в базу. І т.д. При авто перекладі ці пакети вимагають складання словників, і хоча це значно прискорює роботу надалі, сам процес їх створення не є швидким. Ще одна проблема - укладання дуже чіткого словника виключень, адже при автоматичному перекладі ресурсів програмних додатків слід уникати перекладу досить таки великого переліку службових слів і символів. Випадковий переклад такого слова тим таки Традосом може зіпсувати роботу. Використання ТМ з вичиткою в процесі не вимагає укладання переліку виключень, і використання словника є необов'язковим.

При цьому є безліч різних налаштувань для зручності роботи. Їх можна міняти в залежності від типу тексту. ТМ може дозволяти зберігання кількох різних варіантів перекладу для одного оригіналу - таким чином, знімається проблема винятків. Паралельно можна створювати словники. Тоді програма автоматично виявлятиме слова в активному сегменті, які містяться в словнику і їх переклад можна вставляти гарячою клавішею. Якщо перекладач не певен, яке зі значень терміну використовується в проекті, чи в якому

формулюванні, можна здійснювати пошук слів чи фраз у ТМ також із заданим відсотком співпадінь. При всьому цьому робочий файл зберігає й оригінал і переклад, їх можна редагувати, оновлюючи при цьому ТМ. ТМ можна редагувати й окремо. Коли файл перекладено, то з нього створюється переклад, структура якого ідентична оригіналу (дуже зручно, якщо оригінал має нагромадження стилів, шрифтів, форматувань тощо). Додаткова перевага – над одним перекладом може працювати декілька перекладачів, зберігаючи єдність стилю і термінології.

IBM Translation Manager, Loc Studio писалися під локалізацію конкретних продуктів, а є інші програми, котрі є універсальними і використовуються технічними перекладачами в усьому світі. Зокрема, Традос зручний тим, що вішається у вигляді макросу на Ворд. SDLX також дозволяє імпортувати в себе й експортувати назад уже перекладеними різнотипні файли. Тут зібрана деяка інформація про Традос та подібні пакети: http://tempora.com.ua/tmp/tm_trados.doc

Prompt Expert 7.0 Rus – професійна версія системи перекладу текстів, розроблена спеціально для професійних перекладачів, перекладацьких бюро, постачальників корпоративних рішень і великих промислових виробників – користувачів, яким потрібен ефективний інструмент для підвищення продуктивності праці при обробці великих обсягів технічних текстів і документації. Програма пропонує цілий ряд спеціальних можливостей, призначених для професійних перекладачів і менеджерів по локалізації:

* Інтеграція з ТМ TRADOS®. За допомогою спеціальної програми-інтерфейсу PROMT for TRADOS (P4T) користувач одержує відмінну можливість автоматизації перекладацького процесу шляхом створення технологічного ланцюжка TRADOS + PROMT Expert: сполучення функцій машинного перекладу і Translation Memory робить PROMT Expert 7.0 ефективним помічником професійного перекладача.

* Витяг термінології. У складі продукту поставляється програма для витягу і керування термінологією, що дозволяє оптимізувати роботу з термінологією і забезпечує послідовне вживання спеціальних термінів у текстах різної тематики. Інструменти роботи з термінологією автоматизують один із найскладніших етапів роботи перекладача – переклад спеціальних термінів.

* Керування словниками. Можливість самостійно працювати зі словниковими базами системи дозволяє професійним перекладачам безпосередньо контролювати якість перекладу. Користувачі PROMT Expert 7.0 можуть самостійно підключати користувацькі словники, поповнювати й редагувати словники та поєднувати кілька словників.

За результатами використання PROMT Expert 7.0 у великих проектах продуктивність роботи бюро перекладів або відділу локалізації зростає на 40-60% і складає до десятків тисяч сторінок перекладу на місяць.

У версії PROMT Expert 7.0

- Нові лінгвістичні алгоритми;
- Багатооб'ємна архітектура словників;
- Вбудована OCR-система для перекладу графічних файлів;
- Інтеграція функцій перекладу в Microsoft Office System 2003 (Word®, Excel®, Outlook®, PowerPoint®, FrontPage®);
- Зручний інтерфейс у стилі Microsoft Office 2003;
- Можливість перекладу XML-документів за заданими правилами перекладу.

Сайт проги: <http://prompt.ru>

Article s/n: For Prompt Expert 7 ERRE: RER7PEBD

Article s/n: For Prompt Expert 7 GIANT: RGG7PEBD

License s/n:

SSGIPWHHD-2222	SSGEPZOZCB-2232	SSGKGNZIZD-2242	SSGGOKVNSH-5556	SSGBRORNHQ-4446
SSGSUZFAM-2223	SSGBHIXKGF-2233	SSGEGMTSRI-2243	SSGHTFFHKN-5557	SSGFKGJEJF-4447
SSGBLGSCCD-2224	SSGCIBJFLL-2234	SSGFKYAKCT-2244	SSGGCGMPDG-5559	SSGDZDDAGF-4448
SSGDEVXLHO-2225	SSGSEKWTKV-2235	SSGCZXJKDX-7777	SSGIFYIAVD-3333	SSGILBEWDY-4449
SSGAJCQBXI-2226	SSGDUNEZTC-2236	SSGILJDKBF-7780	SSGHVLXVUD-3334	SSGEYAEVVJ-4450
SSGLVQBCYW-2227	SSGHJUSUET-2237	SSGNZLVWSD-7781	SSGGGUYARC-3336	SSGOUOTESO-4451
SSGALDHXII-2228	SSGJUFUTXV-2238	SSGHPNLVEQ-7782	SSGEJOUIZM-3338	SSGHALADRT-4452
SSGDYSJPXE-2229	SSGBGHRTOO-2239	SSGBJUGOPB-7783	SSGCPDKSVC-3339	SSGMCUGGWV-4453
SSGDPKHSRB-2230	SSGYCSIAWB-2240	SSGMPTTHFF-7784	SSGJLNLBDH-4444	SSGEZGXYWK-4454
SSGFVKSGRG-2231	SSGMITQMBT-2241	SSGHIZDTLJ-5555	SSGEIZNVNY-4445	SSGJEMQFFD-4455

Зауваження: якщо планується використання програм - шаблонних перекладачів, то слід зважити на якість і розмір використовуваного словнику. При малих указаних величинах переклад якісним не буде. А тим кому припаде до душі усе робити вручну на перших порах не обійтися без ляпсусів у перекладі. Проте, це звичайна практика.

Для перекладу вам знадобляться різноманітні українсько-xxx словники та перекладачі. Ось посилання:

- укр<->рос перекладач http://uaportal.com/cgi_bin/translator.cgi
  - укр<->рос перекладач <http://pere.slovnyk.org.ua/cgi-bin/pere.cgi?l=uk-UA>
  - укр<->анг<->рос<->нім<->лат перекладач Pragma <http://trident.com.ua>
  - укр<->анг<->рос перекладач <http://perevod.startua.com>
  - PARS English - Ukrainian Deluxe Complete - це програма перекладач.
-
- укр<->анг Словник і перекладач Плай та Уліс <http://prolingoffice.com>
  - укр<->анг онлайн словник технічних термінів <http://dict.linux.org.ua>
  - Англійсько-Білорусько-Польсько-Російсько-Український тлумачний словник <http://slovnyk.org.ua> , <http://slovnyk.org> , <http://pere.slovnyk.org.ua> , <http://pere.slovnyk.org> , <http://pere.sf.net>
  - укр<->анг словник http://ukrmova.virtualave.net/dictios/online/index_ua.htm
  - Непогана програма на <http://stardict.sourceforge.net> <http://stardict.sf.net> Там можна встановити і англ->укр словник. Причому працює і в лінуksi й у віндоз. Стардікт вільний як Лінукс та Вікіпедія :) - там і купа словників, GTK - GIMP Toolkit, бібліотека типу MFC для GUI. Він існує, як онлайнний.
  - англ->укр (онлайн) <http://lingresua.tripod.com/cgi-bin/olenuapro.pl>
  - рос<->укр словник <http://flesh-flash.narod.ru/dictionaries> Фактично це той самий словник Уліс, який входить в пакет Рути. Вимагає GTK+, словників там є багатенько.
-
- Словник іншомовних слів <http://pcdigest.net/ures/book/sis.shtml>
  - Словозміна, синонімія, антонімія та фразеологія української мови http://ulif.org.ua/ulp/dict_all Це онлайн версія проекту "Словники України". Він містить словозміну, синонімію, антонімію та фразеологію. Словник не повний, але доволі насичений і обґрунтований.
  - Багатомовний словник StarDict <http://stardict.sf.net> (для встановлення під Windows прочитайте спершу http://ukrface.kiev.ua/VS_Slovnyk.html)
  - Словники для OpenOffice.org, DICT, Gnome, Gszotar <http://vesna.org.ua/prg/index.html>

- Словники для ABBYY Lingvo: укр<->англ
<http://fr5.abbyy.com/LingvoDict/UkrEng.zip> та укр<->англ<->рос<->нім
<http://lingvo.multikulti.ru/Ukrainian%20-%20Index.html> або укр<->англ словники на
<http://lingvoda.ru/dictionaries/index.asp> Такождесь у мережі є ще укр<->рос.
До речі, словники для Лінгво можна самому робити. Правда, займає багато часу.
- Онлайн транслітератор <http://litopys.org.ua/links/intrans.htm>
Програму "Словники України" (словозміна, транскрипція, фразеологія, синонімія, антонімія), мабуть, можнадесь купити, але я зустрічав лише посилання на піратські версії, наприклад, на <http://thenewz.info>

крок 6. ПРОГРАМИ ЯКІ ПОТРІБНІ В ОКРЕМИХ ВИПАДКАХ

Ось здавалось би усе, що потрібно вже є, аж ні.
Останнім часом виробники програм не безпідставно все частіше використовують різні методи для захисту інформації від несанкціонованого копіювання, перекладу, зміни, крекінгу, а також для стиснення файлів внутрішніми пакувальниками. Такі файли (мова йдеться про *.exe і *.dll) відкрити звичайними програмами редагування не можливо. В основному пакується UPX'ом різних версій або ASPack.

Будь-який переклад належить починати з розвідки, тобто аналізувати із чим зіштовхнувся. Для цієї мети можна використовувати eXeScore, вона легка, проста й візуальна. Якщо в ній усе відкривається без проблем і помилок, значить файл "чистий", тобто не запакований, проблем менше... Якщо ресурси відкриваються у вигляді знаків питань або взагалі eXeScore висне з помилкою – є пакування. Аналогічно поводить себе ResHacker. Далі, перш ніж розпакувати файл, треба довідатися, чим він упакований. Непоганий аналізатор файлів – PEi v0.93. Річ у господарстві незамінна. Визначить, чим запакований PE-файл, знайде точку входу (заодно і секцію покаже) або визначить використаний компілятор (правда, останнє – поганенько). Зате пакувальники/протектори визначає коректно. Є можливість додати виклик у контекстне меню. У цій версії дійсно багато нового. Автор навіть не полінувався приладнати дизасемблер. Словом – утиліта однозначно вартує того, щоб приділити їй БАГАТО уваги. Також PEi v0.93 сама може розпакувати файли. Деталі дивись тут:

<http://wasm.ru/forum/index.php?action=...m=10&topic=8501>

Сайт проги: <http://peid.has.it>

Програма: <http://wasm.ru/baixado.php?mode=tool&id=67>

Тепер про розпакувальників. Універсальні:

Quick Unpack 0.7 – інструмент для швидкого автоматичного розпакування програм, запакованих простими пакувальниками файлів, (як, наприклад, UPX 1.xx, ASPack 2.12, FSG 1.33/2.0, MEW10, MEW11, PECompact 1.X/2.x). Також розпакувальник легко справляється зі скрембльованими (щось типу зашифрованими) запакованими файлами.

Програма: <http://clabz.com/hot/qu07.rar>

ASPack «знімається» без проблем разом з розпакувальником із красномовною назвою ASPack Die

Програма: <http://cracklab.ru/download/get.php?g=96>

ASProtect v1.3 - v2.0 може «зняти» Stripper v2.11 RC1

Програма: <http://cracklab.ru/download/get.php?g=30>

ACProtect допоможе «зняти» ACProtect Stripper 1.0

Програма: <http://cracklab.ru/download/get.php?g=28>

UPX сам може розпаковувати свої файли, але початківці бояться командного рядка, а UPX саме в ній. Але тепер з'явилася оболонка на UPX, що дуже візуальна.

Програма: <http://cracklab.ru/download/get.php?g=109>

З Aramdillo я ще не зіштовхувався...

Наведені програми можна використовувати й для власних цілей. Захищений від копіювання інформації файл – гарний відсіч псевдоперекладачам. Однак захист дається ціною збільшення в розмірах самого файлу.

Ще одна лінійка корисних програм – це такі, що допомагають при наборі й обробці тексту. Сюди можна віднести клавіатурні автоперемикачі розкладки, транслітератори, і трансформатори тексту з одного кодування в інше. Перші приносять відчутний приріст у наборі тексту, правда через деякий час тісного користування, пришвидшуючи його набір. Тоді як другими виникне потреба користуватись вкрай рідко, але раз ми орієнтуємося на професійний переклад то в арсеналі, себто загаршнику, потрібно мати і їх.

Punto Switcher 2.9 – автоматичний перемикач розкладки клавіатури. Програма працює, використовуючи принцип неможливості поєднань деяких букв для російської й англійської мов. Можна привчити її і до української, але залишаються (рідко) проблеми виправлення деяких слів та не розпізнавання української літери **і**. Гнучка система навчання, гаряча вставка, інше. Безкоштовна.

Arum Switcher 2.5 – призначений для виправлення тексту, набраного помилково в іншій розкладці клавіатури. Наприклад, при наборі тексту ви забули перемкнути розкладку з англійського на українську мову й замість слова "Привіт" набрали "Ghbdsn". Вам досить натиснути дві клавіші (за умовчанням встановлені права клавіша Ctrl+Windows), і текст буде виправлений. Безкоштовна.

Клавіатурний Нінзя 2.1 – автоперемикач розкладки клавіатури. Безкоштовна.

Vitobit ТрансLit 1.01 – Програма уміє перекладати текст із трансліту на кирилицю й назад. Крім стандартного віконного режиму роботи містить ще два – мобільний, такий, що перекладає текст у буфері обміну, і режим "на льоту", замінюючи кириличні символи англійськими (або навпаки) прямо під час набору. Працює 30 запусків, далі треба реєструвати.

Spell Checker 2.1.0.115 – утиліта, що дозволяє виявляти помилки по ходу введення тексту в будь-якому текстовому полі. Навіть якщо програма не має у своєму розпорядженні своїх засобів

орфографії, Spell Checker вкаже на неправильно введені слова. На жаль, правильний варіант написання слів не пропонується. Спеціальні вимоги: безкоштовний пакет перевірки орфографії GNU ASpell і словники для нього (російський, український, англійський). Безкоштовно.

Flashpaste Lite 3.1 – якщо вам, з тих або інших причин, доводиться часто друкувати одні і ті ж текстові блоки (вставляти вітання або власні координати в електронній пошті, вводити своє ім'я й електронну адресу на web-сайтах і т. д.), то вам пригодиться програма Flashpaste. Вона дозволить не робити одну й ту ж роботу багато раз. Безкоштовно.

TP Transliter 2003 2.0 – перекодує із трансліту в кирилицю й навпаки, між різними кодуваннями (KOI, Win, Mac). Перекодує не лише окремі символи, а й групи символів, якими можуть бути й слова. Може бути налаштована для будь-яких кодувань. Ви самі можете створювати додаткові профайли для розширення можливостей програми (кількість профайлів необмежена). Абсолютно безкоштовна й вільна для поширення програма (після 15-денного тестового використання потрібно зареєструвати. Реєстрація БЕЗКОШТОВНА). Український інтерфейс. Файл допомоги українською та англійською мовами.

Програма: <http://ukrface.kiev.ua/download/Transliter2003.exe>

Сайт проги: <http://pavliv.com/software>

Compare It! v.3.8.5.1702 (v.3.8.1660) – утиліта для порівняння і злиття файлів. 2 панелі, підсвічування відмінностей у рядках, вбудований редактор з підсвічуванням синтаксису, друк, звіти, порівняння Word і Excel файлів. А також: підтримка Unicode, зовнішніх конверторів, виявлення переміщених блоків, кольори, що настроюються, швидке порівняння. При роботі над будь-яким хоч трохи складним проектом (будь то літературний твір або програмний продукт), як правило, з'являються декілька версій робочих файлів. Якщо з моменту появи різних версій пройшла певна кількість часу, навіть самому авторові часто важко розібратися, чим саме вони розрізняються. Ситуація посилюється, якщо доводиться розбиратися із чужими файлами. Легко справитися з проблемою численних версій дозволяє програма Compare It. Цей продукт призначений для наочного порівняння файлів і їх правки на основі виявлених відмінностей. Робота з Compare It починається з вибору файлів для порівняння. Програма обробляє файли попарно – відповідно, необхідно відібрати два. Compare It – це гнучкий, могутній і зручний інструмент, який можна застосовувати в найрізноманітніших сферах: від порівняння версій програм до контролю змін системного реєстру, так що він може бути корисний переважній більшості користувачів незалежно від їх професійних інтересів. Підтримка розширень (PDFtoText, LineSorter, Dfm2Txt, Bin2Hex і ін.).

Сайт проги: <http://grigsoft.com>

Українізатор: http://ukrface.kiev.ua/download/Ukr_Compare_It_381660.rar

Українізатор: http://ukrface.kiev.ua/download/Ukr_Compare_It_3851770.rar

крок 7. ЛІТЕРАТУРНІ І МОВНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для виконання дійсно якісного, професійного перекладу, звичайно, перш за все потрібне досконале знання рідної мови, комп'ютерної термінології, здатність виразити й пояснити думки написані англійською, її детальне розуміння, відповідність перекладу державним стандартам. Яким стандартам? – спитаєте ви. Чинним нормам лексики й орфографії української мови, правилам вживання і написання слів іншомовного походження. Каму захочеца читати абалдена зроблений переклад? Отож вам у допомогу рекомендую користуватися такими джерелами інформації:

Тезаурус з комп'ютерної лексикографії (онлайн-версія аналогічного комп'ютерного словника) – представляє терміносистему комп'ютерної ідеографії, яка на сьогодні налічує 75 термінів. Одиниці є характерними для цього типу словників – це іменники й іменниково-іменникові чи іменниково-прикметникові словосполучення в різних комбінаціях (також у формі аббревіатур) обсягом від 2 до 4 слів. Переважна частина одиниць стосуються тільки предметної галузі, але є й спільні з іншими мовознавчими розділами. Макроструктура тезауруса представлена родо-видовим деревом термінів. <http://mova.info/Page3.aspx?l1=188&vocid=1>

Glossary – глосарій по ключовим словам <http://it.ridne.net/glossary>

Дуже рекомендую відвідати <http://dict.linux.org.ua/dict> – проект англо-українського словника технічних термінів.

Категорично не бажано створювати переклади на основі уже створених. Тобто перекладати потрібно з мови оригіналу, а не з русифікаторів, наприклад. Це не забороняє використовувати останні, вони, наприклад, можуть бути навідним інструментом, де можна запозичити деякі думки, чи способи локалізації. Не більше. Перекладаючи з оригіналу, ви тим самим забезпечите:

- Достовірність перекладу – не втрачається інформація, опущена з інших локалізацій.
- Первозданність і оригінальність перекладу.
- Швидкість створення – не потрібно чекати виходу інших локалізацій.

крок 8. АВТОРСЬКІ ПРАВА. ПРАВА НА ПЕРЕКЛАД

Особливо делікатне питання це – авторські права. За їх збереження бореться пів світу, інша половина – їх порушує.

Скажу без усяких застережень, побоювань, сорому та інших почуттів: допоки український люд буде небагато заробляти грошей, мати доступ до Інтернет ресурсів з креками, державні органи не будуть контролювати цей процес, і у нас не поміняється ментальність – ми НЕ БУДЕМО користуватись ліцензійним софтом і НЕ БУДЕМО зберігати авторські права. Це говорить про те, що вирішення даної проблеми занадто складне у теперішній час. І тому у зв'язку з цим можу вам лише порекомендувати ОБОВ'ЯЗКОВО перечитувати ліцензійні угоди програм з якими ви працюєте, для усвідомлення можливих наслідків при недотриманні правил. При чому вирішувати вам, як кажуть, порушувати чи __порушувати згадані права.

Але пам'ятайте, що переклад який створений не офіційно на довгий час може спричинити негативну реакцію виробника програмного забезпечення і ви тривалий час будете змушені самотійно робити

українізатори «домашнього» виробництва. Втім все це конкретно залежить від кінцевої мети українізації і софту що перекладається.

Коли ж мова йде про авторство перекладу, то тут теж є лажа. Створивши переклад, і поставивши на нього знаки типу ©, ™, ® біля свого імені, суворо пообіцявши натовкти пику кожному хто скопіює ваші роботи нічого фактично не стається і не міняється. Реально, ну хто заборонить комусь порушувати ваші застереження?

Усім сказаним вище можна вивести наступну тезу: порушення/дотримання авторських прав на програми та переклади фактично не тягне будь-якої відповідальності і ґрунтується на повазі до роботи інших авторів. Цінуйте роботи інших людей, багато хто з них старався не для себе, а для ВАС!

крок 9. СТВОРЕННЯ КІНЦЕВОГО ФАЙЛУ ПЕРЕКЛАДУ

Розібравшись у всьому й виконавши переклад потрібно подумати як його краще оформити, зробити зручним у встановленні й малим за розмірами. Усім цим параметрам у повній мірі відповідає програма PatchWise Free 3.29, безкоштовна, має в наявності українську мову і відмінний майстер. Це програма для створення латки, (патчу, заплатки). Ось ти переклав екзешку, наприклад, вона в тебе українська тепер. А як робити щоб вона ставилася на рідну англійську? Як зробити щоб прості користувачі могли переністи всі твої виправлення на свою англійську версію, вони ж буває й шлях що таке не знають... Ось тут допоможе PatchWise Free. Вона порівнює дві екзешки, твою й оригінальну, та всі зміни запише в латку, запустивши яку відбудеться, власне, українізація оригінального файлу. Навчитися з нею працювати можна вже за декілька разів. PatchWise Free діє так само, як і Clickteam Patch Maker Для латки можна призначити своє ім'я, е-пошту, адресу сайту, опис проекту, коментар, ліцензійну угоду (у "багатому" форматі типу *.rtf), керівництво користувача, файл "прочитай", свій значок (іконку), заставку, малюнок, тло вікна (видиме чи невидиме), призначити зовнішній файл, який запускатиметься по завершенні процедури патчення. Рекомендую її усім. Додаткову інформацію можна знайти на <http://sabbathblacklab.narod.ru>

Програма: <http://hanmen.com/download.php?site=1&...WFSetup329r.exe>

Сайт проги: <http://hanmen.com/products/pwf3info.php>

InnoSetup – одна з найпотужніших і найдосконаліших програм для створення повноцінних інсталяційних пакетів. Безкоштовна. Підтримка програмування на Делфі-Паскаль, розширень, підтримка національних мов. Інсталятори створюються шляхом написання скриптів, або за допомогою майстра. Останнім часом у Інтернеті можна зустріти готові плагіни і скрипти, які розширюють можливості програми, приклади скриптів із цікавими можливостями. Як повністю графічною і візуальною оболонкою я рекомендую користуватися програмою IStool що дуже зручна і проста в користуванні.

Сайт проги: <http://jrsoftware.org>

Програма: <http://inno.das-netz-werk.net/isetup-5.1.8.exe>

Укр. мова: http://winampua.googlepages.com/Inno_Setup_5_Ukrainian.zip

Nullsoft Scriptable Install System (NSIS) – програма – аналог до попередньої. Інструмент, який дозволяє створювати програми установки для Windows. Вільна для будь-якого використання. Оскільки інсталяху будують на файлах сценарію, ви можете повністю управляти кожною частиною вашої програми встановлення. Підтримка змінних, підтримка мов, функції, операції над рядками, щось схоже на мову програмування, але для створення інсталяторів. Причому найменших – від 34 кбайт.

Сайт проги: <http://nsis.sf.net>

крок 10. ЗАКЛЮЧЕННЯ

На завершення хочу сказати, що все у цьому світі змінюється. Постійного нічого немає. Майкрософт оновила українізатор Windows. Найближчим часом я думаю можна буде чекати ну якщо не український Віндовс, то повноцінний MUI. Проводяться роботи по розширенню підтримки нашої мови продуктами Microsoft. Рано чи пізно українські переклади вийдуть на новий якісний рівень. Сподіваюся і вірю що це станеться завдяки нам з вами.

Тепер про те, що вже є. Нижче я навів найбільші, на мою суб'єктивну думку, досягнення на даний час. І вважаю за потрібне в деякій мірі на них орієнтуватись, не виключено, що ви, стикнувшись з серйозною проблемою, прийдете за допомогою до авторів цих проектів, які не одну шишку набили у цих питаннях... профі.

Оновлений Windows XP Ukrainian Interface Pack

Офіційний український мовний пакет від Microsoft для лінійки Windows XP, який встановлює українську мову для переважної частини елементів інтерфейсу користувача Windows XP. У порівнянні з попередніми, цей пакет перекладає майже 90% інтерфейсу вашої XP!

Для скасування перевірки автентичності і ліцензійності вашої ОС скористайтесь ліками (посилання нижче). Також, оскільки, при завантаженні даного пакету із сайту Microsoft вам необхідно буде пройти ще одну перевірку на автентичність вашої копії Microsoft Windows за допомогою Genuine Advantage через Інтернет, даний Ukrainian Interface Pack можна безкоштовно завантажити тут. У кого проблеми з автентичністю, ліцензійністю, Windows не російський а англійський, наприклад, я рекомендую використовувати не вказаний LIP, а перероблений з нього MUI. Результати українізації однакові.

Програма: <http://ukrlocal.info/downloads/LIPSETUP.rar>

Ліки: http://chtyvo.org.ua/tmp/WinXP_legitcheck.zip

Або MUI: <http://winamp.org.ua/request.php?56>

Ukrainian Microsoft Office 2003 Multilingual User Interface Pack

Український інтерфейс 11-го Офісу. Нажаль (ганьба МілкоСофту) у цьому (першому) паку є одна дірка. При встановленні пакету не копіюються/встановлюється деякі файли Visual Basic'а. Цей малий баг виправить 16-кілобайтна латка Patch_Office_2003_Ukr.

Програма: <http://megaupload.com/?d=271KCKOI>

Заплатка (!): http://winamp.org.ua/request.php?pub_patch_office_2003_ukr.rar

АБО MUI #2: <http://rapidshare.de/files/36212149/MS.Office.2003.Ukrainian.MUI.rar>

АБО MUI #3: http://rapidshare.de/files/2249541/Microsoft_Office_2003_MUI_Pack_CD5_Ukrainian.zip.html

Українська Mozilla Firefox

Новий популярний Інтернет оглядач. Невдовзі український переклад до цієї програми матиме офіційний статус і включатиметься до інсталяційного пакету. <http://mozilla.org.ua>

Проект «Український WinAmp»

Переклад WinAmp всіх версій на українську. Попутно можна завантажити пару українських шкір чи розширень або повний український варіант WinAmp в полегшеному і вдосконаленому варіанті. На сайті також присутні авторські переклади до інших програм. <http://winamp.org.ua>

OpenOffice.org.ua

Цей сайт присвячено українським користувачам відкритого офісного пакету OpenOffice. Метою сторінки є створення спільноти користувачів, які б допомагали один одному у вирішенні своїх проблем. Також тут розміщено український варіант офісу, словники та інші файли, потрібні українським користувачам

OpenOffice – безкоштовний редактор, мало чим поступається MS Office у звичайних можливостях, хоча має багато наворотів, які практично не використовуються. Але, з іншого боку, Microsoft Office має більше програм у своєму складі. У OpenOffice є інтерфейс українською. Хоча й MS Office (XP та 2003) є українською, але їх достати дуже важко. Має корисну функцію: доповнення слова якщо ти його вже набрав раніше (наприклад я набираю текст і вжив слово "домівка", коли я буду його набирати другий раз то набравши "до" програма додає "мівка" натискаєш "Enter" і маєш повне слово ;)). Єдиний можливий недолік OpenOffice – це його повільність, в іншому він досить повторює і перестрибує 2003. Є ще питання зворотної сумісності: якщо в організації 15 людей де всі юзають MCO, а у вас ентузіаста OO2.0... файли де купа різних таблиць і графіки потребуватимуть трохи бавки щоб поставити їх в рамки і нормально роздрукувати, наприклад. Правда є Rich Text Format. Він урятує ситуацію! Детальніше на <http://openoffice.org> <http://ua.openoffice.org> <http://openoffice.org.ua>

Можу ще порадити хороший проект перевірки українського правопису <http://linux.org.ua/cgi-bin/twiki/view/Projects/MyspellUk>. Його автори – насправду молодці, зробили добрий проект. Він працює, як я знаю, з Mozilla і з OpenOffice. Може й з MS Office працюватиме, не знаю.

Українська спільнота Mambo

На даний момент Україна вже внесена в перелік офіційних команд та партнерських сторінок. Основною ідеєю створення проекту є підготовка якісних перекладів Mambo і документації, а також популяризації системи Mambo серед україномовних користувачів та поширення української мови для створення веб-сторінок з використанням mambo. Ласкаво просимо до <http://mamboserver.org.ua>

Плюс ось ще добірка посилань на сайти у мережі Інтернет, які так чи інакше стосуються української локалізації різного програмного забезпечення. На сторінках цих сайтів подаються огляди українських програм, українізаторів. Тут можна віднайти цікаві статті та корисну інформацію.

Для Windows:

<http://ukrface.kiev.ua> - UkrFace - сервер програм з українським інтерфейсом. Найпотужніший сайт з українізаторами та посиланнями на програми, які підтримують український інтерфейс в офіційних версіях. Оновлюється рідко, але постійно й періодично.

<http://ukrlocal.info> - Українська локалізація програм - це авторський сайт перекладача ПЗ на українську Олексія Лугіна. Молодий проект, який розвивається. Уже є досить поважний (кілька десятків програм) архів перекладів. Крім українізаторів є також і русифікатори.

<http://localize.com.ua> - Проект «Океан». Присвячений українській локалізації програм. Ще молодий, розвивається і вдосконалюється.

<http://hutir.org.ua> - Хутір - Своє село. Власне, сайт присвячений не лише ПЗ, але й іншим людським уподобанням (наприклад, спорту). Теж свіжий і, схоже, досить вдалий задум.

<http://nash-soft.org.ua> <http://nnm.org.ua> <http://myukr.net> - НашSoft - щоденний огляд програм, інтернет-посилань, новинок ПЗ, заліза, їх огляди, новинки кіно, музики, комп'ютерного світу, форум та новинок...

<http://programy.com.ua> - Україномовний ресурс про різноманітне програмне забезпечення, їх новинки, огляди, статті. Постійно оновлюється. Є трохи українізаторів. Також можна замовити програми з отриманням їх через пошту, або завантажити.

<http://ykraina.by.ru> - Великий архів українізаторів. Останнє оновлення - 10.05.2002 р. Є багато мертвих посилань.

http://geocities.com/windows_ua - Проект <WINDOWS-UA> - Українізація Windows. Трохи паршивенький сайт. Дзеркало <http://windows-ua.narod.ru>

<http://uavova.narod.ru> - Сайт українізаторів, яких там малувато.

<http://ukrspell.com.ua> - Граматика. Сайт, присвячений українізації програмного забезпечення. Тут пропонуються переклади технічних термінів, наводяться відповідні граматичні правила, які дозволять краще виконувати локалізацію. Нова адреса <http://ukrspell.virtualave.net>

<http://fonts.org.ua> - Українські шрифти та каліграфія.

<http://proekt-ai.kh.ua> - Проект AI - Альтернативний Інтелект. Синтез мови - "Розмовлялька" - україномовний синтезатор та інше. Висока якість синтезу.

Linux, Unix...

<http://kde.org.ua> - Сторінка команди українських перекладачів графічної оболонки KDE, призначеної для *nix систем. На сторінці подаються останні новини про KDE, документація для роботи та перекладу оболонки, форум та ін.

<http://linux.org.ua> - Linux та Unix українською. Потужний сайт присвячений українізації вільного програмного забезпечення.

<http://spo.kiev.ua/ua/index.phtml> - Інтернет-магазин вільного (OpenSource) програмного забезпечення. (Хоча вільне це free, а OpenSource - це з відкритим кодом!).

<http://mylinux.org.ua> - Розробник україномовного Linux - myLinux

<http://asahi-net.or.jp/~as9d-kvly/Linux> - "Уроки пані Маєш" - різноманітні матеріали по Лінаксу і Юніксу. Переклади, оригінальна документація.

<http://yarylo.sytes.net/dmytro> - Невелике доповнення до "Уроків пані Маєш"

<http://nightfly.asmodeus.com.ua> - Ukrainian Linux Project

<http://gnome.org.ua> – Українська спільнота GNOME. Майданчик української спільноти GNOME. Новини, огляди випусків програм, форуми присвячені використанню середовищу GNOME.

Різне:

<http://opensoft.org.ua/documents> – Сайт про халявне ПЗ

<http://computer.lviv.ua> – Львівський комп'ютерний портал.

<http://vic-info.com.ua> – сервер програм укр. мовою. Завантаження, замовлення програм на CD, CD-RW з доставкою додому. Вміст диска Ви обираєте самі.

<http://ua-admin.com> – Про комп'ютери українською.

http://polynet.lviv.ua/tc.terminology/TK_main.htm – Технічний комітет стандартизації науково-технічної термінології.

<http://vox.com.ua> – Портал українця Vox. тільки те, що має значення.

<http://domivka.net> – Домівка.NET – українська інформаційна мережа.

<http://slezenko.com> – Персональний сайт. Програми українською.

Корисні поради.

При написанні статті автор використовував інформацію з різних джерел (у тому числі і наведених тут у формі посилань). Деякі вказані вище назви програм є зареєстрованими торговими марками, належать їх власникам і охороняються законами про авторські права. Використання будь-якої інформації з даної статті дозволяється лише з посиланням на автора.

Хочу висловити окрему подяку бсбсб за надану додаткову інформацію (сайт українізації програмного забезпечення <http://localize.com.ua>). А також потужному українському інформаційному порталу Домівка <http://domivka.net>

Статтю для вас написав La\$eR. Оскільки це перша версія, у мене є велике прохання: при знаходженні битих посилань, а також із зауваженнями і відгуками писати за адресою student.laser@gmail.com

Повну й останню версію статті у форматі *.pdf ви завжди зможете завантажити з <http://winamp.org.ua>